

Вяч. Миропільський.

Поет-громадянин

В. М. Лашенко. На ріках Вавилонських. Збірник поезій. Прага (рік видання не зазначений) Стор. 64.

Автор, професор вищої сільсько-господарчої школи, засłużений український громадянин, щирий український патріот від дитячих літ, не є „фаховим“ поетом. Поезія для нього — так само, як для Б. Грінченка й цілого ряду визначних діячів, це хвиля розради й „робітницький відпочинок“. А в тім, як і Грінченко, створив Автор чимало прекрасних поезій, які не блищуть може „досконалістю“ модерних поетичних форм, зате відзначаються глибоким і щирим почуттям, гарячим патріотизмом, високою моральністю й ідеалізмом, чистою українською (наддніпрянською) мовою. — у більшості поезій — добрым „класичним“ віршем, без усяких модерністичних витівок. Читачі „Дзвонів“ мали можливість перечитати в попереднім числі нашого журналу одну з більших поезій В. М. Лашенка „Лицар Михайлик“, досить характеристичну для його світогляду, його стремлінь та ідеалів. Але треба сказати, що менші, чисто ліричні поезії (особливо лірично-патріотичні) більше вдаються Авторові, ніж такі ліро-епічні твори, як „Лицар Михайлик“. Аматорів модерної поезії, мабуть, не задовольнить поетична форма Лашенка, котрий, здається, свідомо старається писати в дусі й формі старої української (перед — тичинівської) лірики. Але нам особисто старі наші поети більше подобаються й без порівнання більше промовляють до серця, ніж більшість сучасних наслідувачів модерніх форм.

В збірці „На ріках Вавилонських“ помістив Автор кілька десят своїх поезій, написаних на еміграції. Переважають серед них поезії на громадянські мотиви. Для характеристики цих поезій наведемо отсєй вірш (до котрого, як мотто, взяв Автор 11-ий вірш VII. розділу Кн. пророка Єремії):

Народові.

Той храм, що сам ти будував
во імення правди і свободи,
в крові втопив ти, зруйнував,
сліпий, задурений народе!

На глум і радість ворогам,
в старім ярмі пітми й пороків
вклонився ти чужим богам,
замордував своїх пророків...

Між злих поставивши й Того,
Хто вчив тебе, тобі був братом,
ти в божевіллі, перед катом
гукав: „роспни, роспни його!“

І сильні й добре йшли на смерть...
Ти їх тіла топтав ногами...

Мов звір, упившись крові вщерь,
тепер мовчиш під батогами...

То ж муки каяття пізнай!
в чужім ярмі томися й далі!
Ти осквернив святий Синай,
і я розбив свої скрижалі...

О серце! пориви втиши!
Над світом ніч... і на руїні
з вогнистим попелом в душі
про вічний сон я mrію нині...

Сильне вражіння робить вірш „По той бік“, присвячений „бувшому другові неукраїнцеві“ (жидові чи москалеві?), особливо друга його частина, в якій гнівно запитує свого „бувшего друга“:

„чи нам дивитися з любовою
на царство тьми, де Юда сам,
щоб гандлювати вільно кровю,
грозить війною й Небесам?
Гуляє Каїн в лютий час...
є Авељ в тебе, є і в нас...
якби й могил не мали внуки
в новім Египті на землі,
хто знищить пісню гніву й муки?
твій кат? чи в небі журавлі?

.....
Ти замінів мечами рала..
В квітках, в снопах, з зерном в долоні
мій степ їх паощами пах...
Ти ж хтів лише маки червоні
мечем засіти в степах!..

Скрізь ворон кряче: „Лину, лину
кропити кровію грядки!“
В китайку вбрану Україну
вже крають, крадучись вовки...
з костей, з кривавого насіння
зростуть нові кати, мечі,
і незачаті покоління
тебе згадають кленучи...

Де ж квіти щастя в нашім полі?
Мертвіють знов гаї й луги,
і знов рабів женуть... до волі
тепер твої вже батоги”...

Нам доводилося недавно (в надрукованім у „Дзвонах“ нарисі про поезію Костельника) вказувати на значну трудність писання поезій на громадські мотиви, бо такі „поезії“ дуже часто страждають реторизмом, банальністю й нерідко переходять у віршовану по формі, але прозайчу по суті публіцистику. Але ніякого з цих закидів не можна зробити поезіям на громадські мотиви Вяч. Лашенка. Його громадські поезії є дійсно поезіями: ми знаходимо в них не банальну реторику, але поетичні образи й емоцію. Коли з цього погляду ми порівняємо громадські поезії Лашенка з поезіями трьох наших старих визначних громадських поетів — М. Стратрицького, М. Грабовського й Б. Грінченка, не

кажучи вже про Дніпрову Чайку і т. п. менше визначних „громадських віршописців“, порівнання це вийде безперечно на користь В. М. Лашенка.

З другого боку, одною з найкращих рис поезій Лашенка взагалі їй громадських віршів його зокрема вважаємо їх етичний напрям, яким вони так сильно відрізняються від творів Маланюка та групи споріднених з Маланюком молодих моетів, котрі в своїх „бомбастичних“ віршах закликають до ненависті, лютої пімсти і крові... Лашенко розуміє, що без крові не обійтися визволення України, що на обідраній і роспятій більшовицькими катами Україні „з костей, з крівавого насіння зростуть нові кати й мечі“... Він палає не меншим мабуть гнівом проти червоних ворогів України, але рівночасно з тим про майбутню кріваву боротьбу на українських землях він думає із жахом: Де ж квіти щастя в нашім полі?! Мертвіють знов гаї й луги“. Майбутня крівава боротьба за визволення це конечний переходовий етап, але не до нього звернені мрії Лашенка, а до того, що має наступити по тім. Він мріє,

що сонце любові всю землю зогре,
що правда діждеться не з терну вінця...

і молиться:

„Блісни вогнем спасення
землі моїй, ...
пошли німим стежам із мертвих воскресення!
хай виросте з могил людське братерство й мир!“

Він мріє про край, у якім

„наче сад, там земля зацвіла...
Кути меч там дарма,
там порожня тюрма
через те, що катів там нема.“

Правда, ми воліли б знайти у поезіях сучасного поета-громадянина більше активності, більше сили. Але трудно здо-
бутися на них на десятім році перебування на новітніх „ріках Вавилонських“, чи може ліпше було б сказати, на гнилім болоті еміграції, де — замість того, щоб працювати для визволення коноючої Батьківщини — емігрантські „діячі“, кажучи словами великого поета польської еміграції, —

utraciwszy rozum w mękach długich,
plwają na siebie i żrą jedni drugich.

Не диво отже, що переважає у збірці „На ріках Вавилон-
ських“ роспуха, смуток, безсилий жаль... Ось ще один характе-
ристичний для збірки вірш:

Вона.

Осіння темна ніч без краю
в степу стогнала та гула...
В цей час єдина ти, мій раю,
мені зірницею була

Я й сказав в сумній хатині:
 „колись спрвдяться наші сни.
 Возьми стрічки ці злотосині,
 ознаку нашої весни!

Берися в них моя надія,
 коли діждемо того дня.

— — — — —
 Прощай! вже пізно, ніч бліdnіє,
 втомив я ворона-коня“.

Дні йшли... Знавці плели їй пута,
 шпигів поставили між нас...
 І рвала душу мука лютя.
 Та мріяв я: „наш приайде час!“
 О, як я ждав! Засяє хата,
 в війде любов моя в вінці...
 Був день...

Прийшла... в подружжі ката,
 брудна з ростлінням на лиці.
 Чи ж Ти єси на небі Боже?!

Дивлюсь, тремтю... Невже ж вона?
 Співає хріпло щось негоже...
 „Я вільна, вільна! Дай вина!“
 „Але ж вона твоя від нині!“ —
 в утиху хтось мені сказав —
 „впліла й стрічки ті злотосині,
 що ти колись подарував“...

Крім поезій на громадські теми, помістив Лашенко у збірці „На ріках Вавилонських“ низку елегій та ін. ліричних віршів, серед котрих, здається, найліпші „Ніч над Дунаєм“, „На ясні зорі, на тихі води“, „Моїй неньці, що спить над морем“...

З останнього віршу наведемо отсєй уривок, цікавий для характеристики світогляду поета!

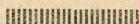
Вітерець колише листя,
 край вже обрію поблід...
 Час нового благовістя
 вже віщує мрійний схід.
 Чую, чую.. Занімілі
 знов прокинуться гаї, —
 і черв'як у цій могилі —
 то метелик у май!
 Ти не вмерла, Ти заснула!
 Нáшо вбрання гробовé?
 Те, що згасло, що минуло,
 Знов засяє, як нове...
 Чую, мамо, — день настане,
 глянеш знов на одинця.....

Знаходимо також у збірці кілька перекладів з чеського, з російського, з англійського тощо.

На останніх 20 сторінках помістив Автор низку сатир і гумореск, у яких яскраво відбувається емігрантське життя. Тут він з усією силою бичує пороки еміграції, особливо деморалізаційну й атеїстичну „діяльність“ деяких лівих „проводників“ еміграції. Найліпша й найвлучніша серед сатир Лашенка „В похід — проти „ультра-фашистів“:

„Спів їх з ленінським в акорді,
дух один і тут і там:
„Ми і Пушкіна — по морді
Й жида Гайне — по зубам!
Ти — Копернік!. Нà — по пиці!
Бо еси ти родом лях!
Нині гасло й заграници:—
що не наше — то репях!“

Цю сатиру Лашенка варто було б перечитати багатьом нашим компатріотам у її повному вигляді. Сатира може бути могутньою збросю. Є люди, з котрими й можна боротися лише сатирою. Лашенко вживає сатири для найшляхетніших цілей, для поборювання всяких ліво-есерівських, ультра-фашистівських і т. п. аморальних течій, для оборони здорового українського щиропатріотичного й етичного світогляду. Взагалі, поетична діяльність В. М. Лашенка безперечно корисна, а його поезії — хоч їм іноді й бракує формальної викінченості та формальної досконалості — всетаки становлять цінне придбання нашого найновішого письменства.

Др. В. Кучабський.

Українська дипломатія і держави антанти в 1919 р.

(Продовження).

Від самих таки українців, від того, чи вони поставили б себе до розпорядимости Гетьманщині і своєю позитивною діяльністю зменшували б її недоладності, залежало, чи й сам Гетьман, загальною державною тенденцією народу до цього приневолений, був би дійсно вірний українській державній справі і чи та бюрократія підчинилася б лояльно українському державному інтересові, чи навпаки, осмілена слабістю поборюваної самими ж таки революційними українцями центральної влади, вона повела б російську реакційну політику на власну руку, а в самого Гетьмана взяли б верх над його українськими сентиментами ті властивості російщини, якими він був цілою своєю особистою минувшиною глибоко перепоєний. Теж відношення до Росії визначали в Гетьманській Державі українці самі. Якщо вони вважали б себе вже такими сильними, що не треба б їм було пактувати з Росією, тільки вони могли б приневолити її признати українську державну незалежність, то тоді вони власне й не пактували б і могли бути певні того, що вже друге покоління тих росіян, яких вони приймали на українську державну службу, стане з етнічного боку українським. А якщо вони вважали б себе ще за слабими, щоб устоятися під напором більшовизму з одного боку, а російської реакції з другого, і якщо вони тому були б приневолені погодитися з російською контрреволюцією, щоб призвести союз